

ЩЕРБАКОВА К.О., ст. гр. ЕПР-09  
Наук. кер.: Ляшок Н.Ю., ст. викл.  
Красноармійський індустріальний інститут ДонНТУ,  
м. Красноармійськ

## ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ ПІДПРИЄМСТВА

*Розглянуто джерела фінансування інноваційних проектів, проаналізовано проблеми, що існують у цій сфері, а також запропоновані рекомендації щодо покращення існуючої ситуації.*

**Актуальність.** Ринкова економіка характеризується зростаючою конкуренцією окремих фірм, які зацікавлені у появі нововведень. Стабільний розвиток підприємства стає можливим за умов систематичного вдосконалення його роботи, підтримки вже наявних і створення нових конкурентних переваг, що досягається завдяки введенню новацій – принципово нових методів і засобів здійснення різних видів діяльності. У більшості випадків процес цей відбувається за рахунок окремих інноваційних проектів. Знаходження шляхів фінансування та максимально ефективного використання коштів – запорука того, що інноваційна діяльність буде здійснена успішно. Для підприємства головною проблемою стає пошук можливостей реалізації інноваційного проекту.

**Мета дослідження.** Дослідження напрямів фінансування інноваційних проектів підприємств, а також виявлення чинників, що негативно позначаються на стані інноваційного розвитку країни.

**Основна частина.** На сьогоднішній день розвиток і ефективне функціонування економіки країни багато в чому залежить від активності проведення інноваційних процесів. Умови ринку проголошують пріоритетним напрямом розвитку економіки запровадження інноваційних розробок у сферу виробництва. Успішне використання нововведень позитивно впливає на обсяги та якість виробництва, набагато підвищує продуктивність праці, дає змогу зменшити валові виробничі витрати, а як наслідок – робить можливим для фірми випуск конкурентоздатної продукції.

В Україні здійснення інноваційної діяльності на підприємствах не підкріплене належними умовами, тому створення та впровадження на рівні держави дієвого механізму її фінансування є одним із першочергових завдань. Даний процес наражається на ряд проблем правового, фінансового, політичного та організаційного характеру, для вирішення яких потребується час і кошти.

Фінансова підтримка інноваційної діяльності в Україні здійснюється за рахунок: 1) коштів держбюджету; 2) коштів місцевих бюджетів; 3) власних коштів спеціалізованих державних і комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ; 4) коштів юридичних і фізичних осіб; 5) власних чи запозичених коштів суб'єктів інноваційної діяльності; 6) інших джерел, не заборонених законодавством України [1].

Дослідження показують, що інноваційні проекти фінансуються, передусім, із рахунок коштів самих підприємств, при чому пріоритетні напрями використання прибутку можуть варіюватися внаслідок зміни ринкових умов. Чистий прибуток підприємства – основа фінансування НДДКР, впровадження у виробництво нової техніки, модернізацію наявного устаткування, вдосконалення технології, покращення якості послуг і товарів тощо [2].

У разі нестачі у підприємства коштів для фінансування інноваційної діяльності виникає потреба залучення додаткових джерел. Державна підтримка може стати одним за шляхів вирішення цієї проблеми. Державне фінансування здійснюється у формах фінансової підтримки ефективних інвестиційно-інноваційних проектів, цільових програм тощо. Проте на сьогоднішній день бюджетне фінансування інноваційної діяльності досить незначне. Закордонні інвестори можуть спрямувати економіку України на високий інноваційний рівень. Однак ті обсяги іноземних інвестицій, які має країна на сьогоднішній день, є досить низькими, що викликано нестабільністю у політичній сфері та серйозними проріхами в існуючому законодавстві.

Емісія акцій як один із шляхів фінансування інноваційних проектів має за мету залучення інвестицій шляхом додаткового випуску акцій організації. Вона доступна лише підприємствам з організаційно-правовою формою приватних/публічних акціонерних товариств. Емісія акцій в Україні не користується значним попитом, зокрема, внаслідок недостатнього розвитку вторинного фондового ринку.

Важливим фактором пошквалення інноваційної діяльності підприємств може стати кредит, адже необхідність повернення позики в певний строк підштовхує позичальника прискорювати інноваційний процес. Але, незважаючи на це, підприємства не досить активно беруть кредити. Причини цього – високі відсоткові ставки, значний ризик, низька ліквідність об'єктів застави тощо.

Лізинг є одним із засобів активізації інноваційної діяльності. Він дає змогу підприємствам зі значними фінансовими труднощами отримати сучасне устаткування на вигідних умовах [3].

Франчайзинг і венчурне фінансування є новими формами фінансування інноваційних проектів в Україні. Франчайзинг доцільно використовувати при тиражуванні наукомісткої продукції із залученням значних коштів. Особливістю виступає поєднання в ньому переваг лізингу та кредиту одночасно, при цьому мінімізується стратегічний ризик для франчайзі (для порівняння: свій бізнес згортають понад 25% звичайних малих підприємств і тільки 5% франчайзі) та прискорюється торговельне розширення франчайзера.

У разі використання венчурного капіталу інвестори фактично стають замовниками майбутніх нововведень, а у разі вдалої реалізації – співвласниками новоствореної фірми. Венчурне фінансування виконує функцію попередньої оплати витрат виконання замовлень на новацію.

Оплата ця не повертається, а відсотки з неї не утримуються. За таких умов капіталовкладення вже не є позикою, а процент призупиняє виконувати функцію «ціни капіталу». У подальшій перспективі венчурне фінансування має всі шанси стати пріоритетним напрямом підтримки інноваційної діяльності.

Успішна реалізація інвестиційно-інноваційних проектів передбачає дотримання підприємством певних правил: 1) підтримка ліквідності балансу; 2) максимальна капіталізація поточних фінансових ресурсів; 3) диверсифікація джерел фінансування [4].

Для виконання поставлених завдань необхідно забезпечити надходження грошових коштів, механізм їх нагромадження та вкладання в інноваційні проекти, а також систему контролю за ефективністю використання та повернення коштів. Актуальним залишається вдосконалення системи економічних стимулів в умовах ринкової економіки для оптимальної адаптації її до динамічних умов життя.

**Висновки.** Проаналізувавши джерела фінансування інноваційних проектів підприємств, можна зробити висновок, що Україна характеризується гострою нестачею необхідних фінансових ресурсів. Приватний сектор пасивно включається у фінансування інноваційних проектів. Обмежені бюджетні асигнування не створюють суттєвої підтримки інноваційній діяльності підприємств, тому створення привабливих умов для потенційних інвесторів є першочерговою задачею. Проблемами фінансування інноваційної діяльності українських підприємств залишаються: недосконалість нормативно-правової бази; недостатнє фінансування зі сторони приватного сектора; відсутність механізму перерозподілу інвестиційних ресурсів населення на користь інноваційного сектора; несприятливий інвестиційний клімат для іноземних інвесторів та ін.

### **Бібліографічний список**

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-IV // Офіційний вісник України. – 2002. – № 31.
2. Башкатова С.В. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності суб'єктів господарювання за рахунок власних фінансових ресурсів / С.В. Башкатова // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2009. – № 15.
3. Краснокутська Н.В. Інноваційний менеджмент: навч. посібник. К.: КНЕУ, 2003. – 504 с.
4. Товт Т.Й. Особливості фінансування інноваційної діяльності підприємств України // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №3(81). – С.102-108.